

PROJEKT ROZPORZĄDZENIA

KRAJOWEJ RADY RADIOFONII I TELEWIZJI

z dnia ... 2022 r.

w sprawie kwalifikowania i oznaczania audycji i innych przekazów mogących mieć negatywny wpływ na rozwój małoletnich w poszczególnych kategoriach wiekowych w audiowizualnych usługach medialnych na żądanie

Na podstawie art. 47e ust. 4 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2020 r. poz. 805 oraz z 2021 r. poz. 1676) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) cechy oraz szczegółowe warunki kwalifikowania i oznaczania audycji i innych przekazów, o których mowa w art. 47e ust. 2 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji, zwanej dalej „ustawą”;
- 2) wzory symboli graficznych wskazujących na kwalifikację audycji i innych przekazów do danej kategorii wiekowej ze względu na treści mogące mieć negatywny wpływ na prawidłowy fizyczny, psychiczny lub moralny rozwój małoletnich;
- 3) wzory symboli graficznych wskazujących rodzaj treści mogących mieć negatywny wpływ na prawidłowy fizyczny, psychiczny lub moralny rozwój małoletnich.

§ 2. 1. Ustala się następujące kategorie wiekowe:

- 1) I kategoria – bez ograniczeń wiekowych;
- 2) II kategoria – dla małoletnich od lat 12;
- 3) III kategoria – dla małoletnich od lat 16;
- 4) IV kategoria – od lat 18.

2. Podmiot dostarczający audiowizualną usługę medialną na żądanie kwalifikuje audycje i inne przekazy do odpowiedniej kategorii wiekowej, stosując kryteria określone w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

§ 3. 1. Ustala się następujące rodzaje treści mogących mieć negatywny wpływ na prawidłowy fizyczny, psychiczny lub moralny rozwój małoletnich:

- 1) I rodzaj – przemoc;
- 2) II rodzaj – seks;
- 3) III rodzaj – wulgaryzmy;
- 4) IV rodzaj – narkotyki.

2. Podmiot dostarczający audiowizualną usługę medialną na żądanie kwalifikuje audycje i inne przekazy zgodnie z rodzajami treści mogącymi mieć negatywny wpływ na prawidłowy fizyczny, psychiczny lub moralny rozwój małoletnich stosując opis wskazany w załączniku nr 3 do rozporządzenia.

§ 4. 1. Podmiot dostarczający audiowizualną usługę medialną na żądanie oznacza audycje i inne przekazy:

- 1) widocznym symbolem graficznym wskazującym na kwalifikację audycji i innych przekazów do danej kategorii wiekowej;
 - 2) widocznym symbolem graficznym wskazującym rodzaj treści mogących mieć negatywny wpływ na prawidłowy fizyczny, psychiczny lub moralny rozwój małoletnich
- przez cały czas ich prezentacji w katalogu oraz w czasie trwania audycji i innych przekazów.

2. Kategoria, o której mowa w § 2 ust. 1 pkt 1, nie wymaga oznaczania audycji i innych przekazów symbolem graficznym.

3. Kategorie, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 2 i pkt 3, nie wymagają oznaczania audycji lub innych przekazów symbolem graficznym, o którym mowa w § 4 ust. 1 pkt 2.

§ 5. Wzory symboli graficznych, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt 1, określa załącznik nr 2 do rozporządzenia.

§ 6. Wzory symboli graficznych, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt 2, określa załącznik nr 3 do rozporządzenia.

§ 7. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 maja 2022 r. ¹⁾

¹⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie w sprawie szczegółowych zasad ochrony małoletnich w audiowizualnych usługach medialnych na żądanie (Dz. U. poz. 209), które zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 11 sierpnia 2021 r. o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji oraz ustawy o kinematografii (Dz. U. z 2021 r., poz. 1676). utraciło moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

Załączniki do rozporządzenia Krajowej Rady

Radiofonii i Telewizji z dnia(poz...)

Załącznik nr 1

Szczegółowe warunki kwalifikowania audycji i innych przekazów

Załącznik nr 1 do rozporządzenia charakteryzuje poszczególne kategorie wiekowe i opisuje audycje i inne przekazy z punktu widzenia co najmniej jednego z czterech niżej wymienionych elementów, ważnych dla rozwoju małoletnich:

1. prezentowanej wizji świata;
2. ocen moralnych;
3. wywoływanych emocji;
4. wzorców zachowań.

1) I kategoria - bez ograniczeń wiekowych

Kategoria zawiera audycje i inne przekazy, które mogą oglądać wszyscy widzowie, w tym dzieci, w szczególności:

- (1) prezentujące zasadniczo pozytywny lub neutralny obraz świata, w łagodnym klimacie emocjonalnym, lub
- (2) przedstawiające postawy prospołeczne i przyjazne nastawienie do ludzi, nasycone emocjami i uczuciami pozytywnymi, takimi jak, np.: radość, zachwyt, szczęście, życzliwość, miłość, szacunek, lub
- (3) prezentujące sytuacje negatywne, np. śmierć lub choroba osoby bliskiej, rozłąka między członkami rodziny, bez ukazywania realistycznych scen cierpienia, umierania, przemocy czy sytuacji konfliktowych, ale z akcentowaniem strategii ich pozytywnego rozwiązania i społecznego wsparcia dla osób potrzebujących, lub
- (4) pokazujące jednoznacznie negatywnych bohaterów oraz negatywne wzorce zachowań, ale w taki sposób, który nie budzi sympatii odbiorcy, ani też nie wywołuje silnych negatywnych emocji (np. lęku) oraz przy użyciu takich strategii, które pozwalają mu na jednoznacznie negatywną ocenę postępowania bohaterów (np. zachowanie negatywnych bohaterów musi być wyraźnie ukarane, spotykać się z jednoznacznie pejoratywną oceną pozostałych osób występujących w audycji lub innych przekazach), lub
- (5) dopuszczające możliwość rywalizacji, która jest prowadzona w duchu sportowym (tzw. „fair play”), tj. o określonych czytelnych i prostych regułach.

2) II kategoria – dla małoletnich od lat 12

Małoletni w wieku dorastania (12-16 lat) charakteryzują się nadal relatywnie dużą pobudliwością, skłonnością do ambiwalentnych uczuć, skrajnych ocen, stereotypizacji, uogólnień, impulsywnych zachowań, w tym reakcji emocjonalnych oraz do podejmowania

ryzykownych działań bez pełnej zdolności do przewidywania ich konsekwencji. Starają się demonstrować swoją dorosłość w zachowaniu (np. w sposobie ubierania się, bezkompromisowego manifestowania swoich opinii i ocen) bez głębszego zrozumienia, na czym ona polega, bez uwzględnienia praw i obowiązków, wynikających z pełnionych ról społecznych. Są krytyczni w stosunku do rodziców, opiekunów i nauczycieli, a jednocześnie poszukują atrakcyjnych wzorców społecznych (np. idoli), których bezkrytycznie naśladowują. Są konformistyczni i podatni na wpływy autorytetów i wzorców osobowych wykreowanych jako atrakcyjne i pożądane przez środki społecznego przekazu i media społecznościowe. Bardziej liczą się z normami swoich grup rówieśniczych niż z normami ogólnospołecznymi. Przedstawiciele tej grupy wiekowej nie mają w pełni rozwiniętej umiejętności kompleksowej analizy audycji lub innych przekazów, ich pełnego rozumienia uwzględniającego złożoność i niejednoznaczność sytuacji społecznych. Małoletnim w tym wieku brak też umiejętności krytycznego analizowania treści tych przekazów. Wykazują relatywnie średnią umiejętność rozumienia wpływu konwencji gatunkowych na sposób kreowania świata tam przedstawionego, a także prawidłowego identyfikowania ironii, groteski, parodii w przekazach audiowizualnych lub audialnych na rzecz ich dosłownego rozumienia.

Mając powyższe na względzie audycje i inne przekazy adresowane do małoletnich w tej kategorii wiekowej nie powinny zawierać scen lub treści:

- (1) pokazujących, jako normę lub w formie aprobatywnej, patologiczne formy współżycia społecznego (w tym koegzystencji ludzi w rodzinie, grupach społecznych), lub
- (2) sprowadzających wizję świata społecznego do przemocy, zachowań seksualnych lub erotyki, a zwłaszcza prezentujących je w sposób prymitywny, uproszczony lub brutalny, lub
- (3) obrazy zachowań seksualnych prezentowane w oderwaniu od emocjonalnych i uczuciowych potrzeb człowieka, lub
- (4) usprawiedliwiających zachowania o cechach dyskryminacyjnych lub ukazujących tego rodzaju zachowania w pozytywnym kontekście (np. humorystycznym) lub nierealistycznej formie/konwencji (np. w filmach animowanych czy filmach s-f), lub
- (5) prezentujących uproszczoną wizję dorosłości eksponującą nadmiernie w szczególności: siłę fizyczną, używanie przemocy (fizycznej, psychicznej lub werbalnej) zwłaszcza demonstrowanej w rolach społecznych ważnych dla jego rozwoju (np. nauczyciel, rodzice itp.) oraz w relacjach niesymetrycznych (np. szef i podwładny), lub
- (6) pokazujących moralnie naganne zachowania lub postawy bez jednoznacznych ocen etycznych, lub
- (7) pokazujących obwinianie ofiary przemocy za to, że została skrzywdzona, lub
- (8) promujących postawy konsumpcyjne lub zachowania hedonistyczne, w szczególności przedstawiających jako atrakcyjnych społecznie tych bohaterów, których aktywność

wykazuje nadmierną koncentrację na posiadaniu i wykorzystywaniu dóbr materialnych,
lub

- (9) prezentujących przedmiotowe i agresywne traktowanie ludzi lub zwierząt, lub
- (10) aprobujących manipulowanie innymi ludźmi w celu osiągnięcia osobistych korzyści lub dla rozrywki, lub
- (11) aprobujących zażywanie substancji psychoaktywnych lub inne formy uzależnień behawioralnych (np. od mediów społecznościowych, gier sieciowych, hazardu, seksu), lub
- (12) aprobujących zachowania ryzykowne, zagrażające życiu lub zdrowiu (np. szybka jazda samochodem, intymne kontakty z osobami nieznanymi, zażywanie substancji psychoaktywnych), lub
- (13) dostarczających silnych wrażeń i emocji związanych z obrazami przemocy lub seksu, w szczególności mogących skłaniać do zachowań moralnie nagannych, lub
- (14) zawierających treści wymienione w kategorii III i IV.

3) III kategoria – dla małoletnich od lat 16

U małoletnich od 16 roku życia następuje stopniowa integracja funkcji psychicznych oraz umiejętności poznawczych, kształtuje się większa samodzielność w myśleniu i działaniu, relatywnie większa umiejętność kontrolowania emocji oraz przewidywania konsekwencji własnych zachowań. Jednocześnie wzrasta motywacja do poznania siebie i projektowania swojego dorosłego życia. Zwiększa się gotowość do analizy i rozumienia zachowań innych osób w różnych sytuacjach społecznych. Małoletni w tym wieku łatwo wchodzą w relacje społeczne o charakterze przyjacielskim, osobistym i intymnym, także zgodnie z wzorami lansowanymi przez środki społecznego przekazu i media społecznościowe.

Jednocześnie małoletnich w tym wieku nadal jednak cechuje relatywnie duża wrażliwość i labilność emocjonalna, tendencja do przeceniania poziomu własnej dojrzałości, do impulsywnego podejmowania ważnych życiowych decyzji bez całościowego zrozumienia ich następstw krótko- i długoterminowych oraz do uproszczonego rozstrzygnięcia skomplikowanych spraw życiowych. Relatywnie łatwo i szybko przypisują innym osobom określone cechy i motywacje, bez pełnej analizy ich zachowania. Biorą jednak pod uwagę intencje i motywacje czynów innych osób podczas ich oceny moralnej wtedy, gdy czują się do tego zmotywowani (np. podobieństwem sytuacji życiowej bohatera przekazu do swojej własnej). Cechuje ich także krytyczny stosunek do autorytetów oraz potrzeba podkreślania własnej autonomii, dojrzałości, niezależności.

Mając powyższe na względzie audycje i inne przekazy adresowane do małoletnich w tej kategorii wiekowej nie powinny zawierać scen lub treści:

- (1) zawierających formy społecznego usprawiedliwiania przemocy, w szczególności agresji słownej, wulgarności, uprzedzeń lub negatywnych stereotypów społecznych, dyskryminacji lub wskazujących na możliwość ich relatywnej lub nawet pozytywnej oceny (np. gdy są one skuteczne przy osiągnięciu celów bohatera), lub
- (2) pokazujących obrazy seksu lub przemocy (w tym agresji fizycznej lub łamania norm moralnych) jako źródła lub wyznacznika sukcesu życiowego bohatera lub ujmujących zachowania seksualne lub przemocowe jako formę nagrody lub oznakę sprytu życiowego, lub
- (3) ukazujących obrazy aktywności seksualnej w oderwaniu od uczuć wyższych (np. seks z przypadkową osobą, seks dla osiągnięcia korzyści materialnych lub społecznych, seks dla rozładowania napięcia emocjonalnego) lub stanowiących patologiczne wzorce zachowań seksualnych (np. seks pod wpływem substancji psychoaktywnych), lub
- (4) pokazujących obrazy agresji fizycznej w sposób naturalistyczny i brutalny, lub
- (5) prezentujących - w sposób aprobatywny - patologiczny obraz wzorca osobowego, który polega na szukaniu wyłącznie egoistycznych przyjemności, dążeniu do sukcesu za wszelką cenę z przedmiotowym wykorzystywaniem innych osób dla własnych celów, lub

- (6) promujących lub usprawiedliwiających zachowania bohatera wskazujące na zażywanie substancji psychoaktywnych lub zachowania ryzykowne, bądź inne zachowania zagrażające jego życiu lub zdrowiu, lub
- (7) promujących lub usprawiedliwiających zachowania bohatera, który nakłania innych do zażywania substancji psychoaktywnych lub innych zachowań ryzykownych, w szczególności gdy bohater ten jest przedstawiany jako atrakcyjny fizycznie lub społecznie, a jego negatywne zachowanie nie spotyka się z karą lub potępieniem otoczenia, lub
- (8) usprawiedliwiających przemoc wobec zwierząt lub akty wandalizmu, lub
- (9) zawierających treści wymienione w kategorii IV.

4) Kategoria IV – od lat 18

Audycje i inne przekazy dozwolone od lat 18 zawierają w szczególności sceny lub treści:

- (1) prezentujące obrazy naturalistycznego seksu lub patologicznych form życia seksualnego (np. połączone z przemocą i przymusem), lub
- (2) przedstawiające nieuzasadnioną (np. obroną konieczną, aktywnością sportową) przemoc, z wyłączeniem scen lub treści, lub
- (3) promujące jednoznacznie patologiczne zachowania bohatera wobec innych ludzi bądź zwierząt, lub
- (4) zawierające nagromadzenie wyrazów, wyrażeń i zwrotów powszechnie uznawanych za obraźliwe, lub
- (5) usprawiedliwiające lub pokazujące w kontekście aprobatywnym przejawy społecznej patologii (np. przemocy, w szczególności fizycznej, psychicznej, werbalnej lub seksualnej, uzależnień od substancji psychoaktywnych).

Załącznik nr 2

Wzory symboli graficznych wskazujących na kwalifikację audycji i innych przekazów do danej kategorii wiekowej

Nr kategorii	Nazwa kategorii wiekowej	Symbol graficzny	Opis symbolu graficznego
II	dla małoletnich od lat 12		<p>Oliwkowy kwadrat z liczbą 12 w środku.</p> <p>Znak powinien być stosowany w kolorze określonym:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) w RGB: R:208, G:209, B:84; 2) w CMYK: C:22, M:l, Y:83, K:0; 3) w PANTONE: 584 C.
III	dla małoletnich od lat 16		<p>Pomarańczowy kwadrat z liczbą 16 w środku.</p> <p>Znak powinien być stosowany w kolorze określonym:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) w RGB: R:234, G:156, B:48; 2) w CMYK: C:6, M:43, Y:94, K:0; 3) w PANTONE: 143 C.
IV	od lat 18		<p>Czerwony kwadrat z białym kluczem w środku. Znak powinien być stosowany w kolorze określonym:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) w RGB: R:213, G:78, B:77; 2) w CMYK: C:12, M:84, Y:70, K:1;

			3) w PANTONE: 7418 C.
--	--	--	---------------------------------

Załącznik nr 3

Wzory symboli graficznych wskazujących na rodzaj treści mogących mieć negatywny wpływ na prawidłowy rozwój małych dzieci oraz opis rodzajów tych treści

Nr rodzaju	Nazwa rodzaju	Opis rodzaju	Symbol graficzny	Opis symbolu graficznego
I	przemoc	Wszelkie sceny lub treści w warstwie wizualnej lub dźwiękowej, o których mowa w załączniku nr 1, pkt 4, ppkt 2 lub ppkt 3 lub ppkt 5.		
II	seks	Wszelkie sceny lub treści w warstwie wizualnej lub dźwiękowej, o których mowa w załączniku nr 1, pkt. 4, ppkt 1.		
III	wulgaryzmy	Wszelkie sceny lub treści w warstwie wizualnej lub dźwiękowej, o których mowa w załączniku nr 1, pkt. 4, ppkt 4.		
IV	narkotyki	Wszelkie sceny lub treści w warstwie wizualnej lub dźwiękowej, o których mowa w załączniku nr 1, pkt. 4, ppkt 5.		

UZASADNIENIE

Projekt niniejszego rozporządzenia sporządzono w oparciu o treść delegacji ustawowej zamieszczonej w art. 47e ust. 4 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r., poz. 805 ze zm.) - zwanej dalej: ustawą, w brzmieniu nadanym przez przepis art. 1 pkt 30 „b” ustawy z dnia 11 sierpnia 2021 r. o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji oraz ustawy o kinematografii (Dz. U. z 2021 r., poz. 1676).

Zgodnie z treścią delegacji ustawowej: „Krajowa Rada określi, w drodze rozporządzenia, cechy oraz szczegółowe warunki kwalifikowania i oznaczania audycji i innych przekazów oraz wzory odpowiednich symboli graficznych, uwzględniając rodzaje treści mogących mieć negatywny wpływ na prawidłowy rozwój fizyczny, psychiczny lub moralny oraz stopień szkodliwości audycji dla małoletnich w poszczególnych kategoriach wiekowych oraz specyfikę audiowizualnych usług medialnych na żądanie.”.

Rozporządzenie doprecyzowuje treść art. 47e i jest konsekwencją implementacji art. 6a ust. 3 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1808 z dnia 14 listopada 2018 r. zmieniającej dyrektywę 2010/13/UE w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych (zwanej dalej: DAUM lub „dyrektywą”).

W związku z powyższym w odróżnieniu od obecnie obowiązującego rozporządzenia, w celu dostosowania treści art. 47e ustawy, w projektowanym rozporządzeniu wprowadzono, oprócz dotychczas stosowanych przez dostawców audiowizualnych usług medialnych na żądanie symboli kwalifikujących daną audycję i przekaz do odpowiedniej kategorii wiekowej, symbole rodzajów treści mogących mieć negatywny wpływ na małoletnich odbiorców.

Zaktualizowano również przesłanki służące kwalifikowaniu udostępnianych w audiowizualnych usługach medialnych na żądanie treści zgodnie z nowymi standardami wiedzy z zakresu psychologii rozwojowej dzieci i młodzieży.

Ponadto w celu ułatwienia widzom, a zwłaszcza rodzicom małoletnich, podejmowania bardziej świadomych decyzji dotyczących wyboru udostępnianych treści, ww. symbole mają być dostępne dla użytkownika przez cały czas ich prezentacji w danym katalogu audycji i innych przekazów, a także w czasie ich trwania po udostępnieniu.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty objęte rozporządzeniem

Dostawcy audiowizualnych usług medialnych na żądanie.

2. Konsultacje

Projekt rozporządzenia wraz z uzasadnieniem zostanie zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Projekt rozporządzenia nie wywołuje skutków finansowych dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

4. Wpływy regulacji na rynek pracy

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów, które mogą mieć wpływ na rynek pracy.

5. Wpływy regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość

Projekt rozporządzenia nie ma wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość.

6. Wpływ regulacji na funkcjonowanie przedsiębiorstw, sytuację i rozwój regionalny

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów mających wpływ na sytuację i rozwój regionów.

7. Zgodność regulacji z prawem Unii Europejskiej

Przepisy projektu rozporządzenia nie są sprzeczne z prawem Unii Europejskiej.